

<p style="text-align: center;">Силабус курсу Перцептивна лінгвістика</p>	
<p>Ступінь вищої освіти – другий (магістерський) Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність: 014 Середня освіта (Українська мова і література) Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Українська мова і література) Рік підготовки – 1, семестр – 1 Компонент освітньої програми: вибіркова дисципліна Кількість кредитів – 3 Дні занять: понеділок, 12.45-14.05; п'ятниця, 12.45-14.05 Консультації: вівторок, 14.20-15.40, ауд. 63 Мова викладання: українська</p>	

Керівник курсу

кандидат філологічних наук, доцент Миколенко Тетяна Михайлівна

Контактна інформація: parasin@ukr.net

(0352) 43 58 65 – деканат факультету філології і журналістики

Опис дисципліни

Мета курсу «Перцептивна лінгвістика»:

- забезпечити наукове розуміння теоретичних основ вивчення і практичних аспектів дослідження проблеми тілесного сприйняття людиною світу як основи загального процесу сприйняття; усвідомлення історії розвитку та сучасного стану знань у різних галузях науки щодо обраної проблематики; оволодіння термінологією з досліджуваного напрямку;
- апробувати та удосконалити методологію вивчення у цій царині та сприяти виробленню умінь та навичок з аналізу проблем вербалізації сприйняття з позицій феноменологічного підходу.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.	
1.	ТЕМА 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПЕРЦЕПТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ.	Опрацювати методологічні аспекти наукової проблематики перцептивної лінгвістики. Опанувати специфіку феноменологічного підходу до мовних явищ. Уміти пояснити принцип соціальної детермінованості сенсорних процесів. Систематизувати відомості про сучасний стан аналізу сенсорних явищ. Засвоїти інформацію про об'єкт, предмет, джерела дослідження у цій галузі. Проаналізувати основні спрямування

		мовознавчих студій із визначеної проблематики.
2.	ТЕМА 2. ЛІНГВІСТИЧНИЙ ВЕКТОР СТУДІЮВАННЯ ЛЮДСЬКОЇ СЕНСОРИКИ.	Ознайомитися із класифікацією відчуттів у сучасних гуманітарних науках. Дослідити історію вивчення системи сприйняття. Опанувати традиційно усталені у науці види сприйняття. Проаналізувати психологію сприйняття сучасності (установлення нових форм людського сприйняття у науці XX – XXI ст.). Навчитися проводити демаркаційну межу між екстероцептивними та пропріоцептивними відчуттями. Розглянути загальні принципи когнітивного моделювання. Дослідити конституенти когнітивного простору. Оволодіти поняттям «когнітивна ситуація». Проаналізувати елементи когнітивної ситуації. Ознайомитися із типологією когнітивних моделей (візуальною, аудіальною, густативною, одоративною, тактильною).
3.	ТЕМА 3. ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ СПРИЙНЯТТЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.	Осмыслити лексичну основу вербалізації компонентів процесу сприйняття. Опанувати систему мовних засобів фіксації процесу сприйняття. Дослідити процес лінгвістичного моделювання елементів когнітивної ситуації різними частинами мови. Уміти визначати лексичні, граматичні та синтаксичні умови реалізації перцептивного змісту.
4.	ТЕМА 4. РЕАЛІЗАЦІЯ СЕНСОРНОГО ДОСВІДУ В ХУДОЖНІЙ ПЛОЩИНІ.	Ознайомитися із онтологічними основами співвідношення загального та індивідуального в процесі людського сприйняття. Дослідити специфіку індивідуальних варіантів людського сприйняття. Опанувати специфіку перцептивно-мисленнєвих стратегій митця у художньому творі.
5.	ТЕМА 5. ЛІНГВІСТИКА ЕКСТЕРОЦЕПТИВНИХ ВІДЧУТТІВ. ВІЗУАЛЬНЕ СПРИЙНЯТТЯ.	Уміти виявляти, комбінувати та рекомбінувати види екстероцептивних відчуттів. Опанувати способи мовної інтерпретації візуального сприйняття як основного виду співдії людини і макрокосму. Ознайомитися із мовною голограмою когнітивної моделі візуального сприйняття. Проаналізувати «візуальні» способи омовлення «не-візуального» сприйняття. Дослідити специфіку візуальної ознаки як кодифікатора способу сприйняття. Усталити мовні форми відтворення візуальної ознаки.
6.	ТЕМА 6. ЛІНГВІСТИКА ЕКСТЕРОЦЕПТИВНИХ ВІДЧУТТІВ. НЕ-ВІЗУАЛЬНЕ СПРИЙНЯТТЯ.	Опанувати способи мовної інтерпретації аудіального, густативного, одоративного, тактильного сприйняття. Дослідити мовну голограму когнітивної моделі зазначених типів сприйняття. Оволодіти поняттями «мовна аферентація». Дослідити спрямування мовної аферентації. Охарактеризувати здатність мови позначати перцептивні та аперцептивні явища і процеси за допомогою матеріалу, первинно приналежного до іншого перцептивного модусу. Уміти укладати схеми міжмодусної аферентації з урахуванням аудіальної,

		густативної, одоративної та тактильної лексики.
7.	ТЕМА 7. ЛІНГВІСТИКА ІНТЕРОЦЕПТИВНИХ ВІДЧУТТІВ.	Ознайомитися із феноменологічними особливостями інтероцепції. Дослідити способи вираження пропріоцептивних відчуттів. Локалізувати лексику больового відчуття у мовній системі. Охарактеризувати специфіку «внутрішніх» відчуттів людини.
8.	ТЕМА 8. АПЕРЦЕПТИВНИЙ ХАРАКТЕР ОСЯГНЕННЯ СВІТУ.	Сформувати навички і вміння розвивати аперцептивний вектор сенсорного сприйняття і його мовного утілення. Навчитися виявляти аперцептивний характер перцептивного мовного матеріалу. Дослідити процеси семантичної деривації. Презентувати результати власних наукових досліджень.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1.	Синтез та аналіз. Здатність до узагальнень, абстрактного мислення, поєднання аналізу та синтезу для розуміння процесів та явищ у галузях лінгвістики та літературознавства, уміння чітко встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.
ЗК 2.	Науково-дослідницькі навички. Здатність формулювати нові гіпотези та вирішувати наукові задачі в галузях лінгвістики та літературознавства, підбирати відповідні методи для їх розв'язання; володіння основними поняттями й методами лінгвістичного та літературознавчого дослідження та вміння застосовувати їх на практиці.
ЗК 3.	Міжособистісна взаємодія. Здатність працювати в команді, вести наукові дискусії, переконувати та впливати на інших учасників колективу; уміння знаходити компромісні рішення й брати на себе відповідальність за їх втілення.
ЗК 4.	Інструментальні навички. Здатність до письмової та усної комунікації рідною мовою, знання іноземної мови, навички роботи з сучасними інформаційними технологіями.
ФК 3.	Здатність формувати в учнів і ЗВО уміння користуватися метамовою лінгвістики та літературознавства, виконувати передбачені навчальними програмами види мовних розборів, аналіз художнього тексту.
ФК 5.	Здатність виявляти розуміння предмета, структури і ролі лінгвістики у формуванні сучасної наукової картини світу; чітке уявлення про походження мови, принципи і механізми її функціонування й розвитку, системний і антропоцентричний підходи в мовознавстві; усвідомлення ролі мови в житті соціуму; уміння розвивати в учнів та ЗВО необхідні лінгвістичні компетенції.

ПРН 1	Здатність відібрати і проаналізувати попередні джерела, в яких осмислюється проблема; проектувати та здійснювати емпіричні дослідження; проявляти творчі здібності під час досліджень; використовувати набуті знання з лінгвістики та літературознавства для вибору оптимальних шляхів аналізу різноманітного мовного матеріалу, художніх чи фольклорних творів, критичних праць; підготувати доповідь, наукову статтю.
ПРН 5 (Управлінський).	Здатність здійснювати моніторинг навчальних досягнень суб'єктів навчання; розробляти різні типи навчальних завдань, відповідних результатам моніторингу; слідкувати за своєю мовою і поведінкою, мовою і поведінкою учнів; уважно слухати відповіді, адекватно реагувати на них; використовувати мову лінгвістики та літературознавства для офіційно-ділової та наукової комунікації.

Літературні джерела

1. Арнхейм Р. Визуальное мышление. Зрительные образы: Феноменология и эксперимент. Душанбе : Дониш, 1973. Т. 2. С. 8–98.
2. Барабанщиков В. А. Восприятие и событие : научное издание. Санкт-Петербург : Алетейя, 2002. 512 с.
3. Брунер Дж. Психология познания. За пределами непосредственной информации. Москва : Прогресс, 1977. 413 с.
4. Величковский Б. М. Функциональная структура перцептивных процессов. Познавательные процессы: ощущения, восприятие / под ред. А. В. Запорожца, Б. Ф. Ломова, В. П. Зинченко. М. : Педагогика, 1982. С. 218–242.
5. Деменчук О. В. Лінгвістика експерієнцій: динамічні моделі в семантиці лексики чуттєвого сприйняття : монографія. Рівне : Видавець О. Зень, 2011. 416 с.
6. Лаенко Л. В. Перцептивный признак как объект номинации: монография. Воронеж : Воронеж, гос. ун-т, 2005. 303 с.
7. Мойсієнко А.К. Слово в аперцепційній системі поетичного тексту. ... Декодування Шевченкового вірша. Київ : Сталь, 2006. 304 с.
8. Найссер У. Познание и реальность. Москва : Прогресс, 1981. 230 с.
9. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 711 с.
10. Семашко Т. Мовні стереотипи із сенсорним компонентом в українській лінгвокультурі: монографія. Київ : Арт Економі, 2016. 477 с.
11. Слухай Н. В. «Перцептивний прототип» в парадигмі понять когнітивної семантики. Мовні і концептуальні картини світу. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Вип. 39. С. 304–309
12. Харченко В. К. Лингвосенсорика: фундаментальные и прикладные аспекты. Москва : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2012. 216 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання.** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- **Політика щодо академічної доброчесності.** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

- **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-10) усне опитування, завдання, тести	70
ІНДЗ (реферат)	30

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій);
- 2) Тематика та зміст практичних робіт;
- 3) Завдання для творчих робіт;
- 4) Навчально-методичний комплекс дисципліни «Перцептивна лінгвістика» у системі MOODLE.